

CRIST JACENT

AGAPIT VALLMITJANA I BARBANY (1832-1905)

1872

Escultura / Marbre

44.5 x 211 x 70 cm

E000815

Museo del Prado, Sala 061B

Amb aquesta obra, Agapit testimonia la seva especial dedicació a l'escultura religiosa, que enllaça amb la tradició espanyola de cristos jacents, especialment de Gregorio Fernández, i amb la tradició clàssica de les bacants adormides, però absolutament filtrades per una visió realista i severa, d'excepcional perfecció tècnica, amb una noblesa que resulta habitual en la visió romàntica del Crist home, abandonat, rendit i tràgic, tan distant del Crist triomfant, que se centra en la individualitat. La seva serenitat clàssica i la seva sensibilitat, així com el reflex del concepte del decòrum, queden patents en aquesta obra. És una mostra única de la síntesi entre el sentiment i la tècnica, en el tractament d'un tema tan del gust del romanticisme de l'home, la individualitat vençuda, que serveix per transmetre el recolliment i la pietat a través del virtuosisme i la seva rigorosa plasticitat.

Realitzats els esbossos el 1869, i executada l'obra el 1872, en el seu moment va tenir gran èxit, ja que es valorava, sobretot, el que aleshores es va arribar a denominar "estil místic", la severitat i la reflexió, conjugada amb l'ideal de perfecció i l'expressió de la "infinita grandesa d'un Déu. Coneguda aquesta obra a tota Europa, ha estat amb justícia un dels millors blasons de glòria del seu autor". Altres assenyalaven la inspiració en la bellesa de l'escultura clàssica i l'esforç per expressar el sentiment moral, encara que trobaven a faltar una transmissió de l'esperit i un reflex de la divinitat.

L'escultura en marbre es va presentar a l'Exposició Universal de Viena el 1873, exhibida també al costat d'una pintura de Valdivieso que va utilitzar el mateix model, i va rebre una de les "medailles pour l'art". Encara que no està documentat, és probable que fos el pintor Eduardo Rosales, qui posés com a model. El Museu Marès de Barcelona conserva tres terracotes que va realitzar com a esbossos el principal interès dels quals resideix, fonamentalment, a descobrir, d'una banda, com treballava l'escultor, i, d'altra banda, a comprovar com va decidir retirar gairebé

totalment els draps del sudari -que en el primer esbós cobreix pràcticament tot el cos del Crist amb un important estudi de les teles-, per concentrar-se en l'anàlisi del cos humà. El Museu Nacional d'Art de Catalunya posseeix un altre model de 1869 del primer estudi de draps per a aquesta obra en terracota i un altre de similar va ser adquirit per al Museu Nacional d'Escultura de Valladolid el 1998. Aquesta pràctica de realitzar estudis preliminars resulta molt útil per analitzar l'evolució narrativa de la composició i per conèixer el domini tècnic tant en el modelatge de draps com en l'anatòmic.

L'estela d'aquest Crist es va estendre per tot el país, i el seu autor va rebre l'encàrrec de fer diverses versions. Una d'elles va ser el Crist jacent per al panteó que Antonio López López, I marquès de Comillas (1817-1883), va encarregar a la capella-panteó de Comillas, al costat del palau de Sobrellano, dedicat al seu fill primogènit, Antonio López Bru, mort el 1876 en plena joventut. Es diu que aquesta obra substituïa una altra que el seu germà Venancio Vallmitjana havia realitzat per a aquest panteó a la girola sota la capella, una figura de mida natural reclinada llegint, en una actitud molt real, i que guardava una gran semblança amb el fill del marquès. Hi ha bastants monografies dedicades als marquesos de Comillas, però pràcticament cap esmenta ni tan sols l'obra, ni l'encàrrec, ni l'escultor.

L'artista va fer a Pamplona una altra versió en fusta policromada, el Crist del sepulcre, enllaçant completament amb la tradició barroca. La figura, encàrrec de l'antiga Confraria del Sant Sepulcre el 1885 per substituir el pas titular, pertany en l'actualitat a la Germandat de la Passió del Nostre Senyor Jesucrist creada el 1887, any en què conclou i signa aquest pas "A. Vallmitjana 1887". Aquest Crist del sepulcre va deixar una profunda empremta en les següents generacions d'escultors, sent Benlliure un emocionat seguidor de Vallmitjana en aquesta iconografia que ell mateix reinterpretaria després per a la Setmana Santa de Crevillent.

A la capella de la Verge de Montserrat de la catedral de Sant Pere de Vic, existeix una altra versió del Crist jacent, signada per Agapito el 1887, que iconogràficament es correspon amb el primer esbós realitzat molts anys abans. En aquesta escultura, el sudari cobreix pràcticament tot el cos de Crist i, sorprenentment, en alguns casos es cita com a obra de Josep Llimona Bruguera. Va ser un regal personal d'Eusebio Güell Bacigalupi, I comte de Güell, al bisbe de Vic Josep Torras i Bages (1846-1916).